

VOSZ-elnökségi ülés
2009. szeptember 22.

Kolláth György:

Bevezető a piaci értékről szóló AB-indítványhoz

www.kollath.com

Elvárás: spekulatív bázisú többlet

Elnök Úr! Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Kenyéradó Gazdák!

Legutóbb 2006. szeptemberében találkoztunk.

Megjósoltam: nem utoljára. 3 éve az **elvárt adóalap és kétszeres járulék-alap** AB-indítványát kommentáltuk. Az elvárt adó kifogásolását megnyertük, a dupla járulék-alapról nincs alkotmánybírósági döntés. /Ha az utóbbi is megszületett volna, talán ma nincs miről beszélnünk./ Hibás filozófiája mindkettőnek azonos: a törvény megszab egy spekulatív, (közép)arányosnak vélt, többlet közteher-elvárást. Nem a % nő, hanem a számítás bázisa, tehát a rendszer borul. Logikája: több pénz kell az állami, illetve a tébé-büdzsébe, finnyáskodni nincs idő, szorítani kell az adó-elítikolókon. A cél, netán a krízis szentesíti az eszközt. Ez év nyarán, jövő januári hatályba lépéssel új, fiktív bázisú közteher-törvény született.

Prokrasztész ágya

Nem csak a munkaviszonyban is álló társas vállalkozók gondja-baja ez. *A budapesti ügyvédi kamara hírlevele jelzi: minden sürgetés ellenére a pénzügyi kormányzat még mindig bizonytalanságban tartja az ügyvédséget, az Szja. törvény 25. §-a (a **tevékenységre jellemző kereset figyelembe vételével történő adóalap-megállapítás**) kapcsán....*Az EHO kulcsának 11%-ról 27%-ra emelése szükségessé teszi az adóstruktúrák áttekintését, mivel e szabályok jelentős reáljövedelem-csökkenéshez vezetnek.

Ami ott több ezer ügyvédre nonszensz egységes mérce: a **„tevékenységre jellemző kereset”**, az a VOSZ társas vállalkozásai és vállalkozóinál a **„tevékenység piaci értéke”**. Mindkettő: **Prokrasztész ágya**. A barbár időkben ez az ágy etalon volt. Aki rövidebb volt nála, azt kinyújtották, aki hosszabb, azt bárdal az ágy méretére szabták. Csekély alkotmányjogi öröm, hogy nem diszkrimináltak. Egyenlőség volt: szabadság és testvériség nélkül a mondabeli időkben. Lássuk, mennyit mentünk előre azóta!

Szakmai stábom gondozta a vállalkozók és munkaadók ama indítványát, amit az AB tárgyalni fog „a tevékenység piaci értéke” tárgyában. Szeretnénk a törvényt lehetőleg sürgősséggel és visszamenőlegesen megsemmisíteni, eltörölni. Önöknek az indítvány szerkesztett változata rendelkezésre áll. Ismerhetik azt a kitűnő hírlevelet is, ami ugyanerről Dr. Dávid Ferenc főtitkár úr keze munkája. Kulcs-mondata a címe: **Elvárt járulék helyett jogbiztonságot várunk.**

5 klasszikus elv

Ha most önmagam epigonja lennék, rezzenéstelenül felolvasnám a 2006. évi, máig időszerű érveinket.

Akkor ui. 5 dolgról beszéltem:

- 1. elvárható gazdasági alkotmányosságról,**
- 2. befektető-barát klímáról,**
- 3. érték-szemléletű, kiszámítható, biztonságos jogállamiságról,**
- 4. kollektív szankcionálás és a bizonyítási teher megfordításának elvi akadályairól**
- 5. nem fair ügyfélbarát hatósági jogalkalmazásról** (hogya közben a törvény-alkotás ennek pont az ellenkezőjét intézményesíti.)

Mindezek terén kevéssel lett tisztább a jogélet. Az AB határozatai nyomán két közjogi elvet, s mércét sokan megtanultunk:

Alkotmányos közteher mérce

- a) az elvart jövedelem adóztatása **megdönthetetlen vélelem alapján**, azaz ellenbizonyítás nélkül **alkotmánysértő**, ezért pl. a mostani törvényben egy kockázatos **ellenbizonyítás** már megjelenik,
- b) a közteher-viselésre immár van egy **4 elemből álló alkotmányossági mérce**, melyet súlya és tartós érvénye miatt érdemes idézni:

- az adó (közteher) alanyi kötelezettek jövedelmi és vagyoni viszonyainak való megfelelése;
- az adó és az alanyi kötelezettek adófizetési kötelezettség alá vont jövedelme, illetve vagyona között fennálló közvetlen kapcsolat;
- az alanyi kötelezettek által ténylegesen megszerzett jövedelem, illetve vagyon adóztatása;
- az adó alanyi kötelezettek teherviselő képességével való arányossága.

Megjegyzés: **ha nincs direkt megfelelés és arányosság a tényleges jövedelmi-vagyoni viszonyokkal, akkor a közteher-törvény nem alkotmányos.**

Ezek közismert tételek, habár a „piaci érték” törvényben nem találhatók meg.

Határozatlan jogfogalom

Mégsem csak emiatt vitatjuk a tevékenység piaci (m)értékét, mint járulék alapot. Nagyobb hangsúllyal, elvből kell szót emelni **a próbálkozás jogállami-piacgazdasági abszurditása** ellen, hogy a jövőben már ne legyen hasonló, kényszeredett kísérlet. A még rendelkezésre álló percekben erről szólok, majd ha tudok, válaszolok az Önök kérdéseire.

1) Az alkotmányosság és a demokratikus jogállamiság közé szokás egyenlőségjelet tenni. Ha az utóbbi hiányzik, sérül az előbbi is. *Esetünkben a törvény a „tevékenység piaci értékét” határozatlan jogfogalomként kezeli. Ez, mint értelmezhetetlen és végrehajthatatlan norma, sérti a jogbiztonságból fakadó normavilágosság követelményét. Az Alkotmánybíróság érvei így szólnak: a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.*

Határozatlan jogfogalom

Még ha el is fogadnánk a járulék-számítás alapjaként a piaci értéket, akkor sem tudható, hogy mi és mennyi ez! Viszont, **amennyiben utólag, törvényi felhatalmazás nélkül születik konkretizáló tartalmú (informális) jogforrás, úgy az további alkotmányértést vet fel.**

Az Alkotmánybíróság szerint a jogalkotás garanciális szabályainak mellőzésével hozott minisztériumi és egyéb központi állami szervektől származó, jogi iránymutatást tartalmazó leiratok, körlevelek, útmutatók, iránymutatások, állásfoglalások és **egyéb informális jogértelmezések kiadása és az ezekkel való irányítás gyakorlata alkotmányellenes.**

Vállalkozói autonómia

2) Az AB-indítvány kiáll a **vállalkozás alkotmányos alapjoga**, s a piacgazdaságban meghatározó **magántulajdon cselekvési szabadsága, autonómiája** mellett.

Csakis paternalista gazdasági és jogrendszerben tudhatja jobban az állam, mint a befektető, a tulajdonos, hogy mi jó és rossz a vállalkozónak, ő mit és hogyan érvényesítsen. A törvény szükségtelen és aránytalan beavatkozás az értéktermelő magántulajdonos döntési autonómiájába. Elvi kérdés tehát, hogy egy korrekt piacgazdaságban a vállalkozó döntési szabadságába tartozzék: a cégben keletkező jövedelmet osztalékként avagy munkabéreként veszi ki. Akié a döntés, azé a felelősség: ezt önkényesen, törvénnyel megbontani értelmetlen és káros. A közteher %-os mértéke szinte sosem alkotmányossági kérdés. Ha megszorítás kell, lásd áfa-emelés, a metódus adott. De a szisztémát a közhatalom kénye-kedve szerint átírni kríziskor sem helyénvaló.

Hidegvíz, meleg víz

Néha a közgazdasági, meg a jogi logika, valamint a józan paraszti ész egybeesik. Itt ez a helyzet. Nemcsak alkotmányosan és financiálisan kifogásolható a **„piaci érték”**, avagy a **„tevékenységre jellemző kereset”**, mint bázis, hanem a tiszta ész kritikájaként is. Számolva az érzékenységekkel, ügyvédi példán adok szemléltetést. Az összlétszámunk tízezer fő, az eltartó-képesség ennek a negyede-ötöde. Van talán ezer fő prókátor-oligarcha, van 4-5 ezer fős középosztály, középmezőny, és sajnos van pár-ezer, a minimálbér környékén tengődő kolléga is. Van mindennek jelleghasonló, alsó széle közepe? Nincsen! **A jellemző, piaci (m)érték csakis múltbeli, bizonytalan tételek átlag-értéke volna.** Az átlag csalóka: mint amikor az ember egyik lába 100 fokos forró, a másik 0 fokos jéghideg vízben van. Átlagosan jól van, de ténylegesen!?

Nem mehet szembe egyetlen törvény sem a józan ésszel. Fordított sorrend kellene.

Szakmai axióma: **az írott törvény akkor igazán erős, ha íratlan törvénné is válik.**

Ezt várjuk az Alkotmánybíróság döntéseitől is.

Válság, normavilágosság

Az AB negatív jogalkotó, elvi precedens-bíróság. Döntéseit felülírni alkotmány-módosítással avagy saját jogfejlesztő, új határozatával lehet. Néha a jogilag biztonságos következetesség, az autonómiát és az alapjogot megillető jogvédelem elvész a testület munkájában. Mindenütt nagyobb jogbiztonságra, normavilágosságra volna szükség. Egyelőre nem lehet megtippelni a testület várható döntését, s annak időszerűségét sem.

3 éve egy jósnő példájával tréfálkoztam, befejezésül. Most, a hibás új törvény megszorító filozófiájának indítékával, a válsággal lehet derűsen takarózni. Ami nem vicc: félő, hogy a járulék-alap négy-öttszörös felemelése bukásra ítélt menedzser-vállalkozókat. A pesti humor a válságra is kitalált egy történetet. *Egy kisvállalkozó férfi neje meglepetést szerez a férjének, ezért váratlanul beállít annak munkahelyére. Benyit az irodába, s látja, hogy a férfi ölében félreérthetetlen helyzetben ott ül a titkárnője. Emberünk, hogy mentse a menthetőt, diktálni kezd: ...végül, a T. adóhatóságnak, hadd jelezzem, hogy válság ide vagy oda, nem tudom ezt az irodát egy székkal működtetni.*

Reméljük, hogy ennél azért Önök jobban járnak. Talán még arra is van mód, hogy a korrekcióban az idén a VOSZ-szal megegyezés szülessék.